

Magyarországi és Magyarországi újság.

Előfizetési árak:

helyben:	12. —	14. —	16. —
1 évre:	12. —	14. —	16. —
6 hóra:	6. —	8. —	10. —
3 hóra:	3. —	4. —	5. —
1 hóra:	1. —	1. —	1. —

Hirdetési díjak:

házas postor egyszeri hirdetés
 6 kr., minden következőnél 4 kr.
 Bélyegdíj külön 80 kr.
 Nyitólár 15 kr. évi

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztőség:

Arad-országi egyesült vasutak pa-
 lotjában.

Bérmunkák levéltárak csak ismert
 kézfől fogadunk el.
 Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Arad-országi egyesült vasutak pa-
 lotjában van a hirdetések, előfi-
 zetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
 bérmentve küldendők.

Falk Miksa külügyi jelentése.

Arad, július 8.

Nagyon komoly külügyi helyzettel szemben fogadta el tegnap a magyar delegáció külügyi albizottsága, a Falk Miksa jelentését.

Ez a kiváló államügyi irat, mely már a kontinens diplomáciáját teljes mértékben foglalkoztatja, méltó társaság szigorú formájú, hatalmas irányú és elsőrangú államférfiúi fejre valló előadói jelentéseknek, melyek Arad képviselőjében ebben a tekintetben is ama magas nívóra emelkedtek, hol az európai név jelentősége ad súlyt minden szónak és érvényesíti a monarchia külügyi akcióját a magyar politika szempontjából is.

Es hogy a Falk jelentése élénk fel-
 tűntést is keltsen, arra nézve a benne foglaltakon kívül, igen nyomós külső körülmények is közre játszanak.

Nem rég jelent meg ugyanis az orosz diplomácia, illetve az orosz külügyminiszter hivatalos lapjának a válasza a Kálnoky gróf külügyi expozéjára. E válasz, a hivatalos Oroszország válasza volt külügyminiszterünk nyilatkozataira, melyek teljesen rokon szemlések voltak a királyi Felségének a delegáció előtt tett kijelentéseivel. Es míg az orosz külügyminiszter organuma, szinte kérdőszólgelve ad megelégedésnek kifejezést a felett, hogy Szerbia legújabbban mily nagyban igyekszik Oroszországgal gyors kapcsolatot létesíteni, addig a hivatalos Oroszország hangja Bulgáriát — melyről a királyi anyai rokonszenvvel emlékezett meg, — folyton „szerencsétlen ország”-nak kiáltja ki a világnak.

Az ellentét tehát éles, szinte kiáltó: monarchián és Oroszország között a Balkánkérdésben. De még szencszióssabbá teszi ezt az ellentétet a Falk Miksa lapjának egy cikke, mely a Giers orosz külügyminiszter argumentumának adja meg a kiméletlen választ. A Pester Lloyd ugyanis — mely a „Fremdenblatt” mellett csaknem elismert szövetségi külügyminiszteriumunknak, — szemlé-
 szembe odamondja az orosz szegalmazottnak, hogy S z e r b i á n a k lehetetlen egyszerűen orosz és osztrák-magyar-barát politikát üzeni, mert az a második okvetlen kizárja.

A mi monarchiánknak — folytatja a „Lloyd”, — kötelessége, a csalás rendszereinek véget vetni és teljes világhosszát vetnie az egész állapotr.

Azt hisszük, nem csalódnunk, ha kijelentjük, hogy soha még ily világosan nem volt illetékes helyről megmagyarázva a s z e r b s a k a d á s, mely az Oroszország és monarchiánk között lévő kitörlhetetlen ellentétet illusztrálja.

E nagy jelentőségű szavakat, akár az elodáztatlan háború-bijelentésnek vehetni. Es ime, a feszült helyzetben egyhangulag és igen csekély módosítással fogadják el a magyar delegáció albizottsága Falk külügyi jelentését, mely elutasít minden feltévést, mely a Balkán-félszigetet érdek-szférák szerint a karja felosztani, s különösen hangsúlyozza, hogy a hármasszövetségben nemcsak az akarat van meg a béke feuttartására, de meg van az anyagi erő is, mely megmondolándóvá teszi minden kire nézve a béke megszavazását. Bulgária haladásáról örömmel emlékezik meg a jelentés is, és reményét fejezi ki, hogy Bulgáriának már nem is a távoljövben sikerüljön foglgyozni mindazon akadályokat, melyek e fiatal és életre való nép teljes állami konszolidációjának útjában állanak. Szerbiára nézve pedig, a jelentés hangsúlyozza, hogy a köztünk lévő viszonyra nézve nemcsak a berlini szerződés a döntő, hanem a nemzetközi jogok és kötelességek is, mert Szerbia már önálló lett.

Es így, midőn a Falk Miksa jelentése Szerbia orosz barátkozásának lehetőségét alól kihuzza — ugy szólva — a gyékényt, akkor nyilvánvalóvá t-szi, hogy külügyi politikánk az erős nyugalmának s bölcsességének lett ismételen kifejezője s teljes bizalommal adózik a külügyek vezetőjének.

Kétség sem fér hozzá, hogy hazaszerzte megnyugvással olvassák a külügyi jelentést, mely egy biztos kezű politikát egyénit és hoz újabb babért és nimbust a Falk Miksa államférfiúi tollának.

A magyar delegáció külügyi albizottsága a kedden délelőtt 11 órakor tartott ülésén hitelesítette a Falk Miksa jelentését, melynek teljes szövege a következő:

Azon válasz, melyet ő cs. és apost. kir. felsége a magyar országos bizottság ünnepélyes fogadtatása alkalmával az elnöki beszédre megadni méltóztatott, oly világosan és oly szelíden körvonalozta monarchiánk k e z i d ő szerinti nemzetközi helyzetét és külügyi politikájának irányát, hogy azon nyilatkozatok, melyeket a külügyminiszter ur a külügyi albizottság kebelében tett, csakis ama legkényelmesebb válságnak kibővítését és kiegészítését kérték. Ezen egy a legmagasabb trónról hangzó irat, valamint a miniszter ur által tett nyilatkozatokból megelégedésel és örömmel értesült az albizottság arról, miszerint a külhatalmakhoz való viszonyainkban s külügyi politikánk általános irányában nem állott be a változás. E politika eddig is arra irányult, hogy monarchiánk barátságos viszonyban álljon és maradjon mind azon európai hatalmakkal, — melyek az európai szerződésekkhez való ragaszkodást és az azokból eredő jogok kölcsönös tiszteletben tartását tekintik politikájuk alapjává — és így csak megnagyvással vehették annak konstatacióját, hogy az ily alappon nyugvó barátságos viszonyunk valamennyi európai hatalom irányában kivétel nélkül fennáll. Monarchiánknak — még e is tekintve a szerződéses iránti köteleesszeri tiszteletéről — nincs is oly érdeke, mely a jelenleg fennálló európai jogrend megváltoztatás, vagy kívánatosá tenné, mely csakis ily változtatás, vagy bármely más hatalom jogainak megro ideítésé alól volna érvényesíthető, és ha mindamellett tölnék nem függő körülményeknél fogva az európai helyzet még mindig bizonytalannak látszik, saját legforróbb óhajunk és — ott, a hol az kívánatos vagy szükséges — kormányunknak közreműködése csakis arra lehet irányozva, — hogy az ellentét, akár vilábon létezők azok, akár csak képzeltiek, békés kiegyenlítést találjanak.

Küpolitikánknak ezer évek óta állhatatos és következetesen fenntartott irányát természetesen erősebbé vitt bennünket azon közép-európai hatalm. hoz, melynek hasonló felfogásból kiindulva, hasonló célok felé törekednek — névszerint Németországhoz és Oroszországhoz. E hatalmakkal való szövetségünk ezen természetesen erősebbé fekszik maradátságának legbiztosabb záloga, mely függetlenség teszi a napi politika változó áramlatait és érinthetné minden a kabinéi politika, akár a népszavazások köréből eredő oly kísérlettel szemben, mely e szövetség megrendítését célozza. E szövetségnek köszönhető az, hogy még a válások pillanatában is, midőn a kérdok már-már megmozdulni látszóttak hátyeikben, Európa még lett óva a hibóru iszonyaitól, reá támaszkodik azon remény, miszerint a béke állásában ezentel is fogunk részvenni, mert az ezen szövetségre egyesült hatalmakban megvan a komoly akarat a békét fenntartani és ez imponáló akaratnak megfelel az ugyan ezen hatalmak által képviselt, nem kevésbé imponáló erő, mely minden kértéget kizár módon tiltja a kockázatos nagyságot azok szemé elé, a kik rájuk érdekeiket az európai jogrend rovására érvényesíteni netalan hajlandók volnának; másfelől pedig arról is biztosítja e szövetség minden részét, hogy ha minden provokáció gondos kerülése dacára sem háritatható el azon szomorú kénytelenséget, miszerint saját biztonságát és nagyhatalmi állását, melyek még a béke feuttartásánál is magasabbban álló érdekek, teitleg meg kell védenie, e védelemben saját erején kívül színterőly hű, mint erőst ársakra számit hat. Csakis a multból merített ezen tapasztalás és a jövőre vonatkozó ezen remény nyujthat a monarchia népének némi megnyugvást azon, vaionban már csak a legnagyobb erőfeszítéssel tejesíthető áldozatokkal szemben, melyeket a monarchia védelejként folytonos fokozása évek óta tölnék követel.

Ilyennek ismervén fel külpolitikánk általános irányát, a külügyi bizottság azt csak feltétlen helyesléssel kísérhette, remélve, hogy e helyesléssel a tisztelt országos bizottság, mint eddigelő éveken át, ugy ez alkalommal is csatlakozni fog. Nem kevésbé határozott és következetes azon politika is, melyet a közp. külügyi kormány különösen a kelettel szemben követ és mely

szintén már ismételve a magyar országos bizottság helyeslést és elismerést kinyernt szorences volt. A szerződések iránti büszség, mely általános politikánk jellemzővénását képezi, a keleti államokkal szemben még azon elhatározás is párosul, azoknak örendelkezési jogát tiszteletben tartani a beügyekben való minden beavatkozás nélküli, önállóságuk szilárd megállapítására és bennök szunnyadó szellemi és anyagi erő fejlesztésére irányott fáradozásaikat az önzetlen barát roko szenny-és érdeklődésével kísérni, a magunk részére nem kívánván egyebet, mint azt, hogy e fejlődés soha oly irányt ne vegyen, mely a szerződéseken alapuló európai jogrenddel ellentétben áll, vagy saját jogosult érdekeinket károsítja. A külügyi albizottság tehát csak helyeslehet azt, hogy ezen irányból kifolyólag külügyi kormányunk nem tart elfogadhatónak oly politikát, melyet az érdekek elosztásának azok ak nevezni, és a mely az egyes hatalmakat a Balkán-félsziget egyik vagy másik államában megillető befolyásnak mértékét nem az általános érvényű európai szerződésekre alapítaná, hanem ezt egyes hatalmak közti külön alkú tárgyává akarná tenni.

Midőn ekként egy a magunk, mint bármely más hatalom jogosulatlan beavatkozásának kizárásával a keleti államok s ránk elintézését a fennálló szerződés által megjelölt határokon belül az illető népek szabad elhatározásától kívánjuk függővé tétetni, ebből önkényit következik, hogy ez államokkal szemben mindaddig, míg saját jogaink és életérdekeink érintve nincsenek, a baráti tanácsadason túl nem mehetünk és hogy az ottani fejlődés egyes stadiumai reánk nézve csakis teljesen objektív megítélés tárgyát képezhetik, meg lévén győződve, hogy ama népek ildomossága és saját érdekeinknek higgadt felismerése itt-ott netaian elismerhető mulcsöny tévedések dacára is meg fogja találni a helyes utat, mely őket az általunk öszintén öhajított önállóság és függetlenség felé fogja vezetni.

Hogy B u l g á r i a jelenleg is érvényen halad, hogy ott nehéz körülmények közt is a rendet és nyugalmat helyreállítani és fenntartani sikerült, a legmagasabb trónról örömmel lett konstatació és egy hiszünk, hogy ez örök érteke a tisztelt országos bizottság kebelében is élénk visszhangra fog találni. Meg vagyunk győződve hogy a szabadságról lekezdülő és küzdő bolgár nép nem fogja kicsinyleni más szabadságerőket nemzet ily meleg részvételenk és elismerésének értékét meg fog benne erősödni azon remény, hogy az eddig utnak elszánt folytatása a tal nem távol jövőben sikerülni fog leggyözi azon nehézségeket is, melyek ez életre való fiatal állam végeles megazárdulásának még utját állják.

S z e r b i á b a n a közl. multban, ily változások álltak be, melyeknek egyedüli tanácsadásunk alól elejét venni nem sikerült, es melyeknek megállítására az eddig eszközökhöz folyamodni eddigelő semmi okunk, semmi jogunk nem volt. Ezen változások kíséretében a szomszéd állam közömbösemények egy részben oly — remélhetőleg csak mulcsöny — hangulatok léptek a felszínre, melyek monarchiánk közömböseménye részéről nem épen kedvező megítélést találtak. Kormányunk éber figyelemmel, de az országok nyugalmával kísérni az eseményeket és az albizottság is ugy vélekedik, hogy mindaddig, míg Szerbia ügyeinek vezetése az eddigi szerint törvényes kormány kezében nyugszik és mig ezen kormány loyálisan megfelel abból ígértetének mely szerint a monarchiánkkal való eddigi barátságos viszonyt folytatni és apolni öhajti, külügyi kormányunk helyesen elekedik, midőn ama baráti értelem-kezt öszintén viszonyozza és Szerbiának önelhatározási jogát épen ugy tiszteletben tartja, miként ezt a többi keleti államokkal szemben tenni szerződéseszeri köteleességének tekintik.

Nem kerülhetne el azonban a külügyi albizottság figyelmét azon körülmény sem, miszerint a köztünk és Szerbia közötti viszonyra a nézve nem azon határozományok egyedül irányadó, melyeket a berlini szerződés az azt aláirt nagyhatalmak és a keleti államok közti viszonyra nézve megállapított. Midő Szerbia az öálló európai államok sorsba felvételt, az Európában általánosan elismert nemzetközi jog neki is törvényt szab és mindazon tekintetek szemmel tartására kötelei, melyekkel minden állam szomszédjai nyugalmának és biztonságának tartozik még akkor is, ha az ily szomszéd állam maga is elég erős arra, hogy a nyugalmat és integritását ellen irányított minden kísérletet érvényesen visszautasíthasson. Az albizottság bizon reméli, miszerint a s z e r b kormány gondoskodását ki fogja terjeszteni ezen pontra is, mint a szomszédjainal való jó viszony fenntartásának egyik mellőzhetetlen feltételére.

A mondottakat összegezve, a külügyi albizottság ugy találja, hogy külügyi politikánk és ügyeiséggel, nyugalommal és méltósággal, a béke fenntartása mellett megtudta övni monarchiánknak ugy jogait, mint érdekeit és hogy — nélfogva a monarchia népe i me g-

nyugvással a z h e t n e k ezen külügyi kormány jövöbéli működése elé, Ha a tisztelt országos bizottság a multa nézve az albizottság itéletével egyetért, a jövőre nézve pedig annak bizalmát ösztaja: kérjnk, méltóztassék ennek ezen jelentésünk általános részének helyeslő tudomásulvétele által kifejezést adni.

Bécsben, 1889. jul. 2.
 Falk Miksa, Szécsen Antal gróf,
 albizottsági előadó. alt. elnök,

A Theresianum és a magyar nyelv. A hivatalos lap különböző királyi kéziratok közt egy legfelsőbb elhatározást is közölt, mely miután a magyar nyelvre vonatkozik, külön kiemelésre tartha számot. A hivatalos lap rövid értesítése így hangzik: Ö császári és apostoli királyi Felsége, f. évi június hó 17-án kelt leel. elhatározásával legk. kijelenteni méltóztatott, hogy a csász. kir. Theresianumban magyar alapítványi helyre való felvételére csak olyan ifjak tartatnak igényt, kik hitelesen igazolják, hogy a magyar nyelvben kelendő jártasak.

Kossuth Lajos legújabb levelei.

Kossuth Lajos jelszett három levele közt az első már közzöltük. A második a következő:

II.
 Mely háládrózzal ismerem kötelességemnek a kegyelmes megemlék és tanúsítástól, melyeket a tavai hazából megtatva lettem, egyet különösen kiemelni, mint olyat, a mely a többiekkel közös jelleg mellett egy személyemre nagyon fájdalommal érintő előzmény folytán ream nézve még igen nagy különleges értékkel is bír.

Az előmenny es:
 Magyarország törvényhatósága indítatva találta magát az 1879-iki 50. —oz, által oly feltételekhez kötni a magyar állampolgárság megtarthatását, melynek engem e velem születtet s hontalanságomban is fennálló minőség elvesztésével sújtának, ha csak a törvény hatályba léptének napjától ösámitott tíz év lefolyása előtt valamely „osztrák-magyar” konzultól kölföldön tartózkodási engedelmét nem kérek s nyerek, vagy valamely „osztrák-magyar” konzuli község anyakönyvébe magam be nem iratom, a mi annyit tenne, mint magamat osztrák-magyarra ak vallani. A mi soha életemben nem voltam, nem vagyok és soha nem is leszek, semmi feltétel alatt, semmi áron és annyit tenne, mint alávetni magamat a magyar hazám szerződéses államirágából kivételtől s lelkem egész erejével perhorreskált osztrák-magyar állami községbe, a mit én az általános közszólóvelemben is említett okoknál forva nem tehelek s tenni nem is forok, habár mint minden polgári kapcsolatból kirekesztett sebounainak kell is miatta meghalnom.

Nagyon közeli van az idő, midőn az én polgárjorvástémem keresztájjára reá fog illeni a consummum est ferírás. A törvény 1879. december 27-én lett hatályba léptetve, én tehát a jövő karácsony napján már nem leszek magyar állampolgár. ha élök odáig.

Reményem, nem élek. Reménylést mondok mert nagy keserűséget csatolna öntudom végperceiben életelőm meghusulásának fájdalomhoz a gondolat, hogy nem is szarnoki kény által, hanem saját nemzetemnek alkotmányos formában nyilatkozata akarata által, még a magyar haza polgárainak soraiból is kitaszítva halok meg, én akiknek nem csoklyi része volt abban, hogy állampolgárokká lettek a magyar hazában azok a milliók, a kik addig, csak lakosok voltak.

Minő irónia s van a sorsnak abban, hogy ezek képviselőink többsége szavaz meg törvényt, mely engem a magyar polgárok soraiból kitaszít!

Ha a hon java kívánta, ha valamely közérdek javasolta volna, hogy a magyar állampolgárság elvesztésére egymaga a tíz évig kölföldön tartózkodás, minden tekintet nélkül eredetűre, indokára, jellegére, elegendő önk. vétecsék, Isten áldja lelke mel, nem zügödeljék ellene. De bizonyomra mondom, es öy példátlanul tulhajtott szigor, melyet nemcsak semmi ökszerűség nem indokol, semmi közérdek nem igazol, hanem a magyar nemzetiégi érdek még határozottan ellenes is. Nem vagyunk oly túlsokan mi magyarok, hogy számunkat minden szökös nélkül meg törvény által is kevesíteni ökos szá vóna. Pedig itt általános szabály állítatott fel, hát sem nem illenek, sem nem szabad, sem nem lehet feltételezni, hogy az a törvény személyes vonatkozásosul hozatott, mint a miú jelleghő volt az 1715: XLIX. törvény, a mely Balóczy Ferencot, Beresényit és követőiket a haza nyilvános ellenségeinek s az igaz

szabadság felforgatóinak háromolva proskribálta (és ez a magyar név becsületét szürlő káromlás még ma is ott piszkolja törvénykönyvünket eltörletlenül! Ugy emlékszem, hogy az engem kipolgárosító törvényes megvitatása közben valaki ream célzást említtet, de ez határozottan tagadtam s tölem távol van a gondolat, hogy e t kétségbe vonjam. En ezt a törvényt az élet minden viszonyában beletkotnyelekedő ama törvénygyártási mániának rovására írom, mely a mai korszak egyik epidemikus betegsége; nem kételkedem, hogy e törvény meghozatásáig semmi személyes vonatkozású szándok nem volt befolyással; mert ha kételkedném, talán jogosultnak érezhetném magamat annyit mondani, hogy érdemekkel ugyan nem dícsőkedném, mivel az érdem ott kezdődik, a hol a kötelesség végződik, én pedig csak a kötelesség embere iparkodtam lenni, egy köz. mint a magánéletben; hiven, becsületes szándokkal, önzetelennel. De csak a kötelesség embere és semmi több. Hanem azt talán ösok még sem érdemlertem meg nemzetemtől, hogy tölem maga vegye el törvényt által a jogot, e két szót: „Civis hungarus” (magyar polgár) reá vésetni nevem mellé a fejára, mely megjelölendi idegen földön siromat.

Azonban ez is megérett rajtam. Ember vagyok, törönn kell; töröm, de nem tagadhatom, hogy fájt és fáj.
 Hanem mi történt? Megtörtént az, hogy engem, a magyar állampolgárságtól megfosztott pariat, Magyarország 31 városa diszpolgarává választott.

Hazám törvénye elutasított, hazám 31 városa magához öllt.

Köszönöm, lelkem mélyéből, hő háládrózzal köszönöm.
 Az első város, mely e kegyre méltóztott, régi, mindig hű, s hűségében mindig kitartó barátom: H o d m e s z - V á s á r h e l y volt. Utána K i s - K o s z - F e l e g y h á z a következett, mely e tárgyban meg körlvelet is intézett az ország városaihoz. E kezdeményezés folyásában, hasonló kitüntetéssel még 29 város tisztelet meg. Névsoruk, betűrendben, itt következik:

A r a d, Béla, Beregvási, Bözörmény, Deés, Eger, Székesszentgyörgy, Győr, Gyula, Karcag, Kézsmárk, Kisebesváralja, Kun-Szent-Marton, Léva, M a k ó, Mezőtúr, Miskolc, Munkács, Nagy-Böcske, Nagy-Szalonta, Nyitra, Pápa, Szentcsanak, Marmarosziget, Szilágy-Somlyó, Székely-Udvarbely, Maros-Vasvárhely, Zenta.

31 városra, melyeknek irántam tanúsított kegyessége prononciálta: jellegű színt öit azon körülményűnél fogva, hogy mintegy feleletül szolgál azon törvényre, mely engem kipolgárosított: a régiebb időkbel még két várost öszohtatott.

Az egyik N a g y - B á n y a, mely rokonszenvem hasonló kitüntetésével még 1848-ban, a korszak sikító utolsó rendi országgyűlésén végnapjában, tehát akkor tisztelet meg, midőn az adott királyi szóba vetett bizalom, volték a népszabadság dedalának és e törvénye (több mint törvényes szerződéses erejű) állami függetlenség intézménye biztosításunk békés kivívása felett ér e közörműnknek tünékeny álmát ölmódtatta.

N.-Bánya városa engem megtisztelő határozatát a KK. és RR. kerületi ölnökségének küldte be, s midőn az 1848. április 4-iki kerületi ölésben az ölnökség erről jelentést tett, es alkalomul szolgált arra, hogy a követek közt többen kifejezést adjanak küldök nevében a rokonszenv és bizalom érzelmének, melyeket a hazafüli köte ösés teljesítésében kifejtett becsületes igyekezetom azon időben nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül méltatva lón. Ki gondolta volna akkoron, hogy az, a kik rokonszenv és bizalom e nyilatkozatának tárgyá vála, mint olyan hontalan pária fogja idegen földön éleét beüvezni, a kit saját hazája még a veséllésűt állampolgárságból is kitagadott? Minő itózfatosakát kellett a történelem szerékerének zökkenni, hogy ez rajtam megtörténéssek! Bizony nyomorult jätékszer a sors kezében az ember fü; „Hábet mortalis esum” (a halandók dolgainak esélye van.) Csak egyen nem foghat ki semmi esély, a tiszta lelkiismeret nyugalmán.

A második, régiebb diszpolgaróságomat, a nagybanynál husz évvel későbből Losoncznak, a brutális kegyetlenséggel megkínzott magyar Bressianák ösözöndhetem, a mely Párisból a itáliai 1867-ik év májusának 7-ikén Deák Ferenchez intézett nyílt levelemre, meg a jogelődök akkori országgyűléses folyamata közben azsal felett, hogy engem, annak a jog feladásának határozott karhozatóját, diszpolgarának választott meg.

En tehát viszontagyas életem végén azon külföldös — a maga nemében aligha nem példátlan — helyzetben taláim magamat, hogy az állampolgárságból ki vagyok keszevte magyar hazában, de 33 városnak megválasztott polgára vagyok; még pedig köztük 31 olyanak, melyek akkor tisztelték meg a hálóságukban álló kitüntetések e legmagasabbival, mikor már a ream nézve osztracizmusú eredményű törvény meg volt hozva.
 E körülmény, ha mas jelentőséggel nem bírna is (pedig bizony bír), annyit minden-

esetre bizonyít, hogy kizárólagosság nem változtatott az irántam való jóindulatot; melyre a városkák csekély személyemet méltatni kegyeskednek. En én e mély hálával fogadtam kegyességét hozzáadva a jóindulat, ragaszkodás és szeretet mindazon többi tanúsításaihoz, melyek a távol hazából meg lettem örvendeztetve, a mióta az a kizárólagos törvény meghozatott; nem gondolok elszakadottság bűnére esni, ha azon hittem nek merészkék kifejezést adni, hogy noha Magyarország törvénye s a törvény folytán kormányom engem, Magyarországnak nemzetem bizalmából egykori kormányzóját nem is ismer el többé magyar polgárnak, nemzetem közérteletben tagja vagyok én a magyar nemzet családjának s az is maradok mind halálomig.

Nem gondolom, hogy kétség férhesse általános hánykolásomat azon tételhez, hogy a jóindulat, melynek tanúsításával a hazából oly bő mértékben megtiszteltetem, az 1848-49. korszak történelmi becsének értékeiből s a hagyományi iránt táplált nemzeti kegyeletről ered. Végtelenül nagy magával, hogy ama korszaknak mind visszaméltam, mint midőn ezeknek legfontosabbika, a haza állami önállása s kormányzati függetlensége, megtámadott, ennek védelmének énnekem a munkáimat nem közönséges osztályrészt jutott; sajnálom, hogy nem más olyannak jutott, a ki hasonló önzetlenség és honszeretet mellett társadalmi állásánál és tehetségénél fogva jobban megfeleltethet volna a nagy feladatoknak, nem én tehetném; de hát a körülmények s nemzetem bizalma azt az osztályrészt nekem juttatták; tessék, ne tessék, ez történelmi tény, melyet meg nem történni tenni nem lehet; hát a törvény elveitől tölem (a mint el is vette) a magyar állampolgári minőségét, de azt nem teheti, hogy a magyar nemzet közértelet idegennek s ne a magyar nemzetcsalád tagjának tekintse hazájának ezt a szülőföldjét, a kinek a magyar történelem ama mindenesetre eponális korszakában a magyar nemzetnek mind országai kitűzésében, mind törvényeiben, erkölcsi fejletésében s küzdelmeiben annyi részt vett.

E hitben élek, mozgom és vagyok. Nagyon kevés értéke lehet (ha ugyan lehet értéke) annak a mivel a hitre jogosultságomat viszonyozhatom. Tántoríthatatlanul fogok én ragaszkodni mind halálomig a meggyőződéshez, melyet nemzetem elidegeníthetetlenül ősi jogának elvéülhetetlen erejéből, hivatásának tudatából, képzettségének ismeretéből s ezer éves múltjából, történelmi rendeltetéséből felülmerítettem; e meggyőződés engem, még azon pártnak álláspontjától is eltávolít, a mely a mostani tényező pártok közt egyedül bírja rokonszenvemet, mert nem elvben, hanem csak az elv alkalmazásának módjában különbözünk a többi pártoktól, pedig elvben s irányban egy fenekestül meg egyet választ el; de mondanom sem kell, hogy a mi e tántoríthatatlan meggyőződésemmel, a romban, a mivel lettem, még talán felhasználható lehet, a mig csak élek, rendelkezésemre fog állani nemzeti-munkák, de én tehetetlen vén emberrel szülőföldem életkoromnál s a viszontagságoknak nyomása alatt, hanem a felül biztosíthatom hazánkat, biztosítani kívánom különösen ama városokat, melyek engem kegyesen jó-karatuknak oly rendkívüli kitüntetésre méltattak, hogy érje jó, érje balszerencse hazánkat, én kizárólagosságom daczára életem végső percéig oly há szeretettel, oly kötelességgel fogok részt venni minden örömeiben, nyájában mint szerető gyermek osztozik anyjában.

A hitet, melyben (a mint mondtam) élek, mozgom és vagyok, meggyőződésésem érlelte bennem a rendkívüli megtiszteltetés, melyre hazám elszámlált 31 városa méltatott; vigasztalást fog az nekem szolgáló kizárólagosságom ellenében, a gyorsan röp-

penő parányi időn át, mely még számomra e földön kimérve lehet; unondhatatlan becses előttem e vigasztalás, valódi erkölcsi jóvátevésem, (miként azt Fegyverházához írott köszönő levelemben kifejtettem), hanem ez csakis az én érzelmeimre tartozik, melyek jelen sira szálland s nem bír közérdekű jelentőséggel.

Epp azért, mint hazafi — mellőzve saját személyemet — arra helyezek fontosságot, hogy az a 31 város, a mely hálával fogadtam kitüntetését, — melylyel megtiszteltet kegyeskedett, — magasabb, jelentőségesebb álláspontokra helyezkedett. Ama kizárólagos törvény nemcsak mint indok, nem de még csak mint alkalom sem fordul elő, még csak említve sincs a diszpolgári okleveleikben, melyek erejükkel közöl tartoznak s legfőbbnyire művészi isléssel kiállították (közöttük a marosvásárhelyi valóságos remek, mely a magyar műparasztágnak becsületére valik), ellenben mindannyian a leghatározottabb módon adnak kifejezést annak, hogy a kitüntetés, melylyel megtiszteltet, azon tevékenységnek szól, mely a 48-49-iki korszakban osztályrészt jutott, volt, és szó a közjogi iránynak, mely e tevékenységben vezérem vala, minél fogva a kétségnek még csak árnyéka sem foroghat fenn arra nézve, hogy ama nagy korszak emlékeinek kultuszából s a hagyományi iránt táplált kegyeletről ered tehát a nemzet azon jogszertű, sőt történelmi "kényszerű" és így kiirihathatlan aspirációinak jelei közlőzök, melyek hangosan hirdetik, hogy a 48-49-iki korszak vezéreszemje; s a magyar nemzet életérének azon vezéreszeme megvédelmesezésében kitűnt revalóója, mint egy világító torony magaslik ki ma is a viszontagságok hullámterjedésai felett; s emlékeinek kultusza, hagyományainak kegyeleto oly erős gyökeret vert a nemzet szívében, lelkében, hogy azt sem a táltaloknak rajta ragódó szuférgei el nem porlaszthatják, sem az ellentétes politikai áramlat habverési ki nem moshatják, sem az emberi érzelmek nagy leőrője, az idő, rajta ki nem fog.

Ebben van a dolog fontossága, ebben van történelmi értéke. Nem pártot mondtam, nemzetet mondtam s megmondolva mondtam, és én ismert dolgok legyenek bár, nem tartom feleslegesnek emlékeztetnie hozni némely tényeket, melyek ez állítást igazolják, egyszerűen arra a kérdésre is feleletül szolgáljak, hogy mi annak az emlékvilágnak, s a hagyománykegyelűségnek értéke.

Akadnak szimplonták, akadnak hitbagyottak, a ik anyitől égetnek bákványuknak tisztelgetere, hogy fűsje elhomályosítja a levegőt, nem árt tisztázni a helyzetet. (A berekesztő ezikk következők.)

KÜLFÖLD.

A szerb király felkenetése. Sándor király július 1-én az ország minden részéből érkezett küldöttségeket fogadta Krajevácban. Cacak város küldöttségét Ranko Tausics, az ismert radikális vezette, ki beszédében kiemelte, hogy a nemzet Sándor királyba veti reményeit és

Magántermészetű akadályok keltették, e cselekedet befolyását, a szerb országban óhajtja, hogy álláspontjának jelzése, melyet a 31 város általi kitüntetésével szemben elfogad és különleges köszönetének nyilvánítását további halasztást ne szenvedjen. E kívánások tiszteletét, midőn nem várná a nyilatkozat befolyását, mely különben is már a haza és a nemzet sajtó helyzetével foglalkozik, — a csonka köztársaság s a szerb névben bocsnatott kérvény, nem késem nyilvánosságra hozni. 1899. júl. 2-án. Helfli.

kusz-lóhoz hasonlóan. Vagy pedig járni az utcán, kipeckelve, kikeményítve, jürsát nyelve, konvencionális mosolygással közszöngötte jobbra-balra.

Itt — hála Istennek! — nem kerülnek elém az utcának azok az ismerős kiállhatatlan alakjai: a gögös dáma, ki társadalmi állásának képzelt rettenetes magasztalásról oly mély megvetéssel néz le az alatt nyugodt hitvány emberiségre; az epés sárga színű, vén kisaszony vasvillá-szemével, melyekkel úgy tud rajzold végig tekinteni, hogy átnyílik a velődön; az a roznyelű pikáns menyecske, ki minden asszonyi állatnak halálos ellensége, mert azt szeretné, hogy a földkerekségen ő legyen az egyetlen egy, a ki észrevesznek és a ki kellemsenek, bajlonak találhat. Hát még ott a szögleten Bisiczky Alfréd, Romhegyi Aladár és Zefirkövi Taszilló! kikéneve, kitenve, sárga kvekkel, nyersbörzsin cipőkkel ellenállhatatlan pöseba vágyva. . . . Isten, ki a szívekbe lát, tanum: hogy nem pályázom Bisiczky Alfréd, Romhegyi Aladár és Zefirkövi Taszilló urak magos tetszéseire s vajmi keveset gondolok rólam alkotott véleményekkel, megis, ha a monoklijok előtt el kell mennem, rosszul érzem magam s úgy mondhattam: "édes felebarátim, ne mustáljátok engem; én nem vagyok a ti guszutasotokra való és ti sem vagytok az én guszutasokra valóok. — Ni, hogy bolyngat a kis barázdabillegető, mintha igazat adna. — Ugy ám te kis Bisiczky Alfrédja a mezőnek! pedig te is olyan vagy, csak hogy kedvesebb amannál a sárga kvekkesenél. A pipacsok nevető piros orozával veszenk körül s a kigunyolt kis barázdabillegető elszégyelve magát, sértett örvérrel tova repül.

Es folytatnám utamat, ha a Körösnök erre tévedt s a tegnapi záportól megderogtam. Utamat nem állás. Nem mehettem tovább, mert egy öreg tűz görnyedt vén tovább, lenyúlva elnézem a fiatal hajderékát s édesdeden

lekeslően éltette az ifjúkirályt. Sándor király valamennyi küldöttségének számé-lyesen válaszolt. A küldöttségek tagjainak száma 700-ra rug. Délután megérkezett Persiani orosz követ, ki rendkívül szívélyes fogadtatásban részesült. Persiani a város bejáratánál a város küldöttsége fogadta és zajos szívielőkövetélte. A küldöttség egyik tagja beszédet tartott, melyben kifejezést adott az örömről, hogy a város falai közt mint vendéget üdvözölheti a hahatalmas szláv állam képviselőjét, melyet oly sok kárhozó költözött Szezerbiával. Persiani követ szívélyes szavakban mond köszönetet. Persiani, mindjárt megérkezése után a királyhoz ment, ki igen szívósen fogadta. Este vespernyel, melyen a királyi és kiserete a miniszterek, a regének és az orosz követ voltak részt. A város ismét ki volt világitva s mindent népmulatságok voltak. A nagyobb tereken a nép nemzeti tánczát, a kólt járta. A királyt a nép folytonosan lelkesen éltette. A rend pldás volt; sehol a lecsékelyebb rendezavaras sem fordult elő.

Sándor czár Németországban. A német sajtó még mindig azon tanakodik, előné-Sándor czár az idén Németországba vagy nem. A lapokban mindinkább tert kezd bódítani az a feltevés, hogy Sándor czár az idén sem viszonzozza a látogatást. Más lapok azonban egyre azon nézelhet ragaszkodnak, hogy a két uralkodó vala melyik német kikötő városban mindenesetre találkozik, de a helyet és az időt olyan tekintetből, melyek a politikával semmi kapcsolatban sincsenek, az utolsó pillanatig titokban tartják. Annyi azonban már mégis körübelül bizonyosnak mondható, hogy Sándor czár nem Berlinben viszonzozza Vilmos osászár látogatását, pedig a német hivatalos világ, de különösen a közvélemény ezt óhajtotta volna. Az udvar azonban ugy látszik nem tektet re nagy sulyt, hisz Vilmos osászár is tulajdonképen nem Pétervárt, hova csak egy ízben rándult le, hanem Peterhofban kereste fel a czár Legközelebb pedig az angol királyt színtén nem Londonban meg fogja látogatni. Rea tehát a czár l való találkozás helye csak másodrangú jelentőséggel bír. Ellenben a német közvélemény nagyon rossz néven nézi a oszáról, ha a birodalom fővárosát meg nem látogatná. A közvéleményt a stuttgarteri eset is nagyon elkésztette. Csakugyan igaz az, hogy a mult heti ünnepekre küldt orosz katonai küldöttség egy tagja nem akart a német hadseregbe mondott felköszülőkör poharat öriteni. A dolog roppant megütöztetést keltett: hivatalos jelentést tettek róla a katonai hatóságoknak, mire az orosz trónörökös megdorgált az illetőt, tisztelet, egy kapitányt. Az orosz katonai küldöttség feje menségül azt hozta fel, hogy az illető nem ud elég jól németül. Ez elutasítás daczára az eszt Németországban nagy elkésereztést keltett.

A boulangisták megbélyegzése. A francia kamara ülésének vége felé a boulangista reggeli lapoknak Tizard kormányelnök ellen intézett támadásai igen heves és izgatott vitára adtak okot, melynek folyamán Tizard v al ló l a n o k n a k nyilvánította a neki tulajdonított dolgokat. Ugyancsak haves és izgatott vitát keltettek a Rouviere vonatkozó korábbi dolgok is. Fogl a ház 349 szavazattal 16 ellenében el fogadta

a napirendet, mely szerint a kormány és a közvélemény ellen irányuló gyűlöletes és rendszeres ragalmakat megbélyegzendőknek nyilvánítja.

A pápa. A pápánál tartott titkos konzistorium alkalmával a pápa, hisz szerint, kijelentette abeli határozatát, hogy háboru esetén a pápai széklet Spanyolországba teszi át, Spanyolországgal esirant már megtörtént volna minden megállapodás s a pápa azért tette nély nagyon az ügyet, mert a háboru mielőbbi kitörését ki kerülhetetlennek tartja.

LEGUJABB POSTA.

— Orosz tisztek németellenes tüntetése. A félhivatalosok az orosz tisztek stuttgarteri esztéről nem vesznek tudomást és diplomáciai oldalról is elhallgatják. "A Vossische Ztg." és a "Kreuztzg." azonban hosszú cikkekben szólnak róla. A "Vossische Ztg." ezt írja. A háboru elő, azt nem lehet megakadályozni a mig Oroszországban a jelenlegi politika az uralkodó, de ha kitör, nem volt még népszerűbb háboru ennél, mely a oszár birodalom zsarnoksága ellen fog vivatni.

— Az anarchia előjelei Szerbiában Pavlovits Lázár kruseváci őrnagy. parancsot kapott, hogy két zászlóaljjal a szerb török határra menjen. Ezenkívül különös utasításokat is kapott. Több más csapatparancsok is készreletti parancsot kapott. Az ország belsejéből nyugtalanító hírek érkeznek radikálisok terrorizmusáról. Így a niki kertletben Barice-Obrenotváczban, Szemeczáczban, Negotinban, Jagodinában és Milanovaczban a liberális vagy haladó párt hoz tartozó kollektív meherényleteket követtek el, vagy a vagyonukat elpusztították. Z. unie Milánt, a heladópart egyik vezérét családjával együtt megfagadták és megsebesítették.

— Sándor szerb király felkenetése. A zsisai kolostorban, július 2-án délelőtt 10 órakor kente fel O. brevnics Sándort Szerbia királyává Mihály metropolita. A zsisai ősi kolostor temploma 1222 óta a szerb királyok és czárok koronázó helye. A zsisai kolostor Krajevától három kilométerre délnek fekszik, gyönyörű völgyben és temploma az ó-szláv egyházi pompának valóságos muzeuma. A felkenés, mely Szerbiában a XIII. századból eredő római diadém elnevezése óta a koronázást pótoja, nagy fényvel ment véghez. A szertartás azon kezdődött, hogy az alig tizenhárom éves Sándor királyt odavezették a ragyogón kivilágított ikonostázion ajtajához és Mihály metropolita, a főpápot között az oltár előtt állva aranyos palástjában, röviden üdvözölte őt, aztán kérte, hogy mi o s o d a v a l-

l a s u? A kis király erre meghatott, remegő hangon felolvasta a görög-keleti szerb nemzetek konfesszió hitvallását, összes ágazataival együtt; valamint letette a királyi esküt szerb alkotmányra. Erre következett maga a felkenés. A gyermekkirály haláláig padt lett abban a pillanatban, midőn a fejét a szent olaj érintette. Az aktus alatt a székely ágylövés dördült el kint a völgyben. A felkenés után a király, a metropolita és az összes jelenváltók letérdeltek és hangosan imádkoztak. — Ezután következett a hódolási s a szerencsekívánatok. A kis királynak először is árta: Milán, Konstantinápolyból érkezett üdvözölő táviratokat adták át. — E távirat Sándort annyira megleltotta, hogy rosszul lett és a szabadba kellett ot kivinni a sülledt templomból. A friss lev gőn csak-hamar magához tért s visszamehetett a templomba, hol ezután a metropolita nagymisét mondott. Persiani orosz követ lépésről-lépésre kísértte a kis királyt, folyton mögötte volt, mint az árnyék. Üdvözölő táviratokat küldtek még az orosz czár és Ferenex József magyar király. Mice után Sándor a szabadság fogadta a katonaság és polgári hatóságok hódolását, aztán Kralyevobá hajtott, a város által rendezett kónázási lakomára.

— Albán hang a szerb ünnep ellen. A Bukarestben megjelenő albán lap a "Sgipetari" a rigómezei utközet emlékének megünnepléséről cikkezve azt fejtegeti, hogy a szerbek — a kiknek e napon nem igen van mit ünnepelelnök — csak panszláv tüntetést csinálnak, szart akarnak támasztani a Balkán félszigeten, hogy Oroszországnak ügye legyen beavatkozni és az egész Balkán félszigetetszláv igalá hajtani. A "Sgipetari" inti az albánokat, hogy ne halgassanak a szláv igatókra, mert nemzetiségüket csak úgy menthetik meg, ha a török birodalom hál a utalóit maradnak. Az albán lap végül Törökország, Ausztria-Magyarország és Anglia feladatainak mondja, hogy az albán elemet támogassák a szláv áradat elleni küzdelemben. Egy más cikkben ugyanez a lap a u g y a r o k a t felhívja, hogy a románokkal vállvetve küzdenek az északi c. ápa ellen.

NAPTAR.

Július 4. Cádörtör. Róm. kath. naptár: Ulrik pk. Prot. naptár: Ulrik. Gör-ország naptár (június 23). Oszéb. Nap két óra 11 perccel, nyug-szik 7 óra 47 perccel.

Július 7. Az asztalossegédok egyetelnek választmányi ülésé délután 3 órakor az iparosházban.

Július 10. A radváros köztörvényhatóságának közgyűlése délután 5 órakor.

Július 10. Az arad-megyei első és második osztályú társaság délután 9 órakor.

Július 13. Táncozmatlag a ligetben a siketomáskola jávára.

Július 13. Koroskőd-írjak júlián a városi gotben.

Július 14. Az első aradi önk. polg. tiszteletk júlián a oszál erdőben.

Július 17. Ekdüszéki tárgyalás Mik utleszku Vrgil székületi lakos ellen az aradi sajtóbiróság délelőtt 9 órakor.

Július 29. Aradmegye énegyesdes közgyűlése délelőtt 9 órakor.

Július 31. Ekdüszéki tárgyalás Baroiann János (emavári kirilapi) ellen az aradi sajtóbiróság délelőtt 9 órakor.

A "Kölesy Egyesület" könyvtára (Szabadság-ter 1 sz.) a közönségnek rendelkezésére áll kedden és szombaton d. n. 3-4 s pénteken 11-12 óra között.

Az "Aradi Közlöny".

Az "Aradi Közlöny" július elsajén negyedik évfolyamának második felét be lépett, s így, bizalommal szólítjuk fel lapunk olvasóit az előfizetések megújítására.

Programmunk, igen természetesen, marad a régi és leszünk továbbra is a szabadévtápnak minden körülmények közt helytálló oránuma.

Figyelmünk jövőben is Arad- és Csánadmegyék köz- és gazdasági életének minden jelentősebb mozzanatára ki fog terjedni és ebbenni tisztünkben a leghatározottabb tervszerűséggel fogunk ellentálni az oly rohamosan terjedő politikai és szellemi elvadulásnak.

Egyebekre nézve pedig, igyecken fogunk a családi körök szorakozásainak — a már szokott válogatottságu — regény- és tarcazközlényeinkkel megfelelni.

Kérjük tehát lapunk barátait és elvtársainkat, hogy az "Aradi Közlöny" körükben terjesztjen sziveskedjen, hogy így közös cselemlnek minél inkább megfelelhessünk.

Az "ARADI KÖZLÖNY".

(Megjelen mindennap.)
Elsőzetési feltételei.
Helyben házhoz hordva:
Egy évre 12 ft — kft
Fél évre 6 " — "
Poggydó évre 8 " — "
Egy hóra 1 " — "

Az "ARADI KÖZLÖNY" tárczája.

(Július 4.)

Reggeli séták.

A nagy püspöki templom tornyán éppen négyet üt az óra, mikor mellette elhaladok. Köröskörül a házak ablakai mind erősen le vannak függönyözve és szalugá-terezve. (A mögötte alvók valószínűleg még csak most fordulnak a másik oldalukra.) Az utca üres; mindössze egy-egy mezei munkással találkozom, ki valravetett kapával sietet a kukoricaföldre. Ezek a jó emberek naiv esodálkozással tekintenek reám, nem bírván elgondolni, miféle különös uri személy lehet az, a ki hajnalban fölkel, holott módjában volna kilenc óráig is az égyben nyujtózokdni.

Csak pár száz lépést kell még tennem a nagy fa oron végig és ime, kinn vagyok a nyíl, harmatos mezőn. A nap fényes kullóje éppen most hágott föl a fátyolos hegyek tetelére; a sugárkévetek lövelve ragyogó tekintettel néz le a nyári tenyész-tü buja pompájával borított földre. A sárguló kalászk hülámzó aranytengerében szigetek gyóánt terülnek el a friss tavaszi vetések zöld bárony szőnyegei s mindent az eze, szinben nyíló vadvirágok tarka, himes szegélye veszi körül. A lekaszált réten hervadó széna illata némányos tesz s majdnem kaprázat a reggeli fényben csillogó harmat, mintha gyémánttal volna az egész mező teleszóva.

Kéjessen szívom magamba a friss halzamos léget és szinte kitarjastom a karjaimat úgy szeretném ezt a gyönyörű mindenséget átölelni.

Jobbra, egy keskeny gyalogútvényen, bevezetem magam a rozavetések közé. Meny-nyivel jobb itt ebben a korlátlan térben, festelen szabadságban menni előre, a meddig a szem lát, mint például egy sétatérden forogni, miadig ugyanszon körben, a ozir-

